

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)
z 30. novembra 2006 *

V spojených veciach C-376/05 a C-377/05,

ktorých predmetom sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podané rozhodnutím Bundesgerichtshof (Nemecko) z 26. júla 2005 a doručené Súdnemu dvoru 12. októbra 2005, ktoré súvisia s konaniami:

A. Brünsteiner GmbH (C-376/05),

Autohaus Hilgert GmbH (C-377/05)

proti

Bayerische Motorenwerke AG (BMW),

* Jazyk konania: nemčina.

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory A. Rosas, sudcovia J. Malenovský, A. Borg Barthet, U. Lõhmus a A. Ó Caoimh (spravodajca),

generálny advokát: L. A. Geelhoed,
tajomník: K. Sztranc-Slawiczek, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 7. septembra 2006,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- A. Brünsteiner GmbH a Autohaus Hilgert GmbH, v zastúpení: F. C. Genzow a C. Bittner, Rechtsanwälte,
- Bayerische Motorenwerke AG (BMW), v zastúpení: R. Bechtold, Rechtsanwalt,
- Komisia Európskych spoločností, v zastúpení: A. Whelan, K. Mojzesowicz a M. Schneider, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 28. septembra 2006,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článku 5 ods. 3 prvého pododseku prvej zarážky nariadenia Komisie (ES) č. 1475/95 z 28. júna 1995 o uplatňovaní článku [81] ods. 3 Zmluvy na kategórie dohôd o distribúcii a servise motorových vozidiel [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 145, s. 25) a článku 4 nariadenia Komisie (ES) č. 1400/2002 z 31. júla 2002 o uplatňovaní článku 81 ods. 3 Zmluvy na niektoré kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov v sektore motorových vozidiel (Ú. v. ES L 203, s. 30; Mim. vyd. 08/002, s. 158).

- 2 Tieto návrhy boli podané v rámci sporov medzi A. Brünsteiner GmbH (ďalej len „Brünsteiner“) a Autohaus Hilgert GmbH (ďalej len „Hilgert“) na jednej strane a Bayerische Motorenwerke AG (ďalej len „BMW“) na druhej strane vo veci zákonnosti výpovede poslednou uvedenou spoločnosťou dohôd uzavretých s Brünsteiner a Hilgert (ďalej len „žalobkyne vo veci samej“) na účely distribúcie motorových vozidiel značky BMW v Nemecku uplatnením ročnej výpovednej lehoty.

Právny rámec

- 3 Podľa odôvodnenia č. 19 nariadenia č. 1475/95:

„Článok 5 ods. 2 body 2 a 3 a článok 5 ods. 3 stanovujú minimálne podmienky pre výnimku týkajúcu sa trvania a výpovede dohody o distribúcii a servise, pretože

vzhľadom na investície distributéra na zlepšenie štruktúry distribúcie a servisu zmluvných výrobkov je závislosť distributéra na dodávateľovi výrazne silnejšia v prípade dohôd uzavretých na krátku dobu alebo dohôd s krátkou výpovednou lehotou. Aby sa však nebránilo v rozvoji pružných a účinných distribučných štruktúr, je potrebné priznať dodávateľovi mimoriadne právo ukončiť dohodu v prípade potreby reorganizácie celej siete alebo jej podstatnej časti...“ [*neoficiálny preklad*]

- 4 Článok 1 nariadenia č. 1475/95 vyníma zo zákazu stanoveného v článku 81 ods. 1 ES dohody, ktorými dodávateľ poveruje zmluvného predajcu, aby podporoval distribúciu zmluvných výrobkov na určenom území, a zaväzuje sa vyhradiť mu v rámci tohto územia dodávky vozidiel a náhradných dielov.

- 5 Článok 4 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje, že záväzok distributéra dodržiavať minimálne požiadavky pri distribúcii a servise týkajúce sa predovšetkým vybavenia obchodnej prevádzky alebo opravy a údržby zmluvných výrobkov nie je prekážkou pre výnimku.

- 6 Článok 5 ods. 2 a 3 prvý pododsek prvá zarážka nariadenia č. 1475/95 stanovuje:

„2. Pokiaľ distributér prevzal povinnosti uvedené v článku 4 ods. 1 na účely zlepšenia štruktúry distribúcie a servisu, výnimka sa uplatní pod podmienkou, že:

...

- 2) dohoda sa uzavrela aspoň na päť rokov, alebo že riadna výpovedná lehota dohody uzavretej na dobu neurčitú je pre obe strany minimálne dva roky;...

...

3. Podmienky výnimky stanovené v odsekoch 1 a 2 nemajú vplyv:

— na právo dodávateľa vypovedať dohodu uplatnením minimálne ročnej výpovednej lehoty v prípade potreby reorganizácie celej siete alebo jej podstatnej časti“. [*neoficiálny preklad*]

- 7 Komisia Európskych spoločenstiev vo svojej vysvetľujúcej brožúre týkajúcej sa nariadenia č. 1475/95 v odpovedi na otázku 16 bod a) nazvanú „Je možné ukončiť dohodu predčasne?“ uvádza:

„Výrobca má právo ukončiť dohodu predčasne (s ročnou výpovednou lehotou), pokiaľ musí reorganizovať celú svoju sieť alebo jej podstatnú časť. Potreba reorganizácie sa určí spoločnou dohodou strán, alebo ju určí nezávislý znalec alebo rozhodca, pokiaľ to požaduje distributér. Využitie služieb nezávislého znalca alebo rozhodcu nemá vplyv na právo strán predložiť spor vnútroštátnemu súdu na základe vnútroštátneho práva [článok 5 ods. 3]. Pokiaľ sa dodávateľovi v dohode priznáva právo jednostrannej výpovede presahujúcej limity stanovené nariadením, automaticky stráca výhodu skupinovej výnimky [článok 6 ods. 1 bod 5, pozri oddiel 1.2 vyššie].

Táto možnosť predčasnej výpovede sa zaviedla preto, aby výrobca mohol pružne prispôbiť svoj systém distribúcie [odôvodnenie č. 19]. Môže vzniknúť potreba vykonať reorganizáciu z dôvodu správania konkurentov alebo z dôvodu vývoja hospodárskych podmienok, či je už tento vývoj vyvolaný internými rozhodnutiami výrobcu alebo externými udalosťami ako napríklad uzavretím podniku zamestnávajúceho mnoho pracovných síl v dotknutom regióne. Vzhľadom na množstvo situácií, ku ktorým môže dôjsť, je nereálne snažiť sa o vymenovanie všetkých možných dôvodov reorganizácie.

Práve preskúmanie konkrétnej organizácie siete výrobcu umožňuje v každom jednotlivom prípade rozhodnúť, či je alebo nie je zasiahnutá ‚podstatná‘ časť siete. Výraz ‚podstatná‘ zahŕňa tak ekonomický, ako aj geografický aspekt, ktorý môže byť obmedzený na sieť v dotknutom členskom štáte alebo v jeho časti. V každom prípade musí výrobca dospieť k dohode, či už s nezávislým znalcom, rozhodcom alebo so svojím distribútorom, ktorého dohoda o distribúcii sa má vypovedať, bez toho, aby bolo potrebné radiť sa s ostatnými nepriamo dotknutými distribútormi.“
[neoficiálny preklad]

- 8 Od 1. októbra 2002 bolo nariadenie č. 1475/95 nahradené nariadením č. 1400/2002.

- 9 Podľa odôvodnenia č. 12 posledného uvedeného nariadenia:

„Bez ohľadu na trhové podiely dotknutých podnikov sa toto nariadenie nevzťahuje na vertikálne dohody obsahujúce niektoré druhy vážnych obmedzení súťaže (hlavné obmedzenie), ktoré všeobecne zjavne obmedzujú súťaž, a to aj pri nízkych trhových

podieloch, a ktoré nie sú nevyhnutné na dosiahnutie pozitívnych účinkov uvedených vyššie. Týka sa to najmä vertikálnych dohôd obsahujúcich obmedzenia, akými sú napríklad minimálne alebo pevné ceny ďalšieho predaja a, s určitými výnimkami, obmedzenia územia alebo spotrebiteľov, ktorým môže distributér predávať zmluvný tovar alebo opravovňa poskytovať služby. Takéto dohody by výnimkou nemali byť zvýhodnené.“

10 Odôvodnenie č. 36 toho istého nariadenia uvádza:

„Nariadenie č. 1475/95 sa uplatňuje do 30. septembra 2002. Aby sa poskytol všetkým prevádzkovateľom čas na úpravu vertikálnych dohôd, ktoré sú zlučiteľné s uvedeným nariadením a ktoré sú stále v platnosti, keď sa účinnosť výnimky ustanovenej nariadením skončí, je vhodné pre takéto dohody poskytnúť prechodné obdobie do 1. októbra 2003, počas ktorého by podľa tohto nariadenia mali byť vyňaté zo zákazu ustanoveného v článku 81 ods. 1 Zmluvy.“

11 Článok 4 nariadenia č. 1400/2002 nazvaný „Hlavné obmedzenia“ v odseku 1 prvej vete stanovuje, že výnimka sa neuplatňuje na vertikálne dohody, ktoré priamo alebo nepriamo, samostatne alebo v kombinácii, majú za cieľ jedno alebo viaceré obmedzenia uvedené ďalej v tomto ustanovení.

12 Článok 10 toho istého nariadenia stanovuje:

„Zákaz ustanovený v článku 81 ods. 1 [ES] sa neuplatňuje v období od 1. októbra 2002 do 30. septembra 2003, pokiaľ ide o dohody právoplatné 30. septembra 2002,

ktoré nespĺňajú podmienky vyňatia podľa tohto nariadenia, ktoré ale spĺňajú podmienky vyňatia podľa nariadenia (ES) č. 1475/95.“

- 13 Komisia vo svojej vysvetľujúcej brožúre k nariadeniu č. 1400/2002 v odpovedi na otázku 20 nazvanú „Ako v prechodnom období vypovedať dohody podľa nariadenia č. 1475/95?“ uvádza predovšetkým toto:

„Skončenie účinnosti nariadenia č. 1475/95 k 30. septembru 2002 a jeho nahradenie novým nariadením neznamená, že sieť musí byť *de facto* reorganizovaná. Výrobca automobilov sa však môže rozhodnúť, že po nadobudnutí účinnosti nového nariadenia reorganizuje podstatnú časť svojej siete. Na účely dodržania nariadenia č. 1475/95 a následne získania výhody z prechodného obdobia musí byť dĺžka výpovednej lehoty dva roky, okrem prípadov, keď sa rozhodlo o reorganizácii, alebo keď existuje povinnosť zaplatiť odškodnenie.“ [*neoficiálny preklad*]

- 14 Okrem toho, odsek 4 odpovede na otázku 68 uvedenej brožúry nazvanú „Stanovuje nariadenie minimálnu výpovednú lehotu?“ uvádza:

„Potreba reorganizácie siete je objektívnou otázkou a skutočnosť, že dodávateľ považuje túto reorganizáciu za potrebnú, nerieši otázku v prípade sporu. V takom prípade prislúcha vnútroštátnemu súdu alebo rozhodcovi, aby s ohľadom na okolnosti vyriešil túto otázku.“ [*neoficiálny preklad*]

Spory vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 15 V roku 1996 žalobkyne vo veci samej uzavreli s BMW dohodu o distribúcii motorových vozidiel vyrábaných BMW. Článok 11.6 tejto zmluvy stanovoval nasledujúce:

„11.6. Výpoveď dohody z dôvodu reštrukturalizácie distribučnej siete

Ak je potrebná reštrukturalizácia celej distribučnej siete BMW alebo jej podstatnej časti, BMW je oprávnená vypovedať dohodu s výpovednou lehotou 12 mesiacov.

Uvedené platí tiež v prípade, ak dôjde k podstatnej zmene všeobecného právneho stavu, z ktorého vychádza predmetná dohoda.“

- 16 V septembri 2002 BMW vypovedala všetky dohody o distribúcii vo svojej európskej sieti s účinnosťou od 30. septembra 2003 z dôvodu, že nariadenie č. 1400/2002 malo za následok značné právne a štrukturálne zmeny v sektore automobilovej distribúcie. BMW následne uzavrela s väčšinou svojich predchádzajúcich distributérov nové dohody, účinné od 1. októbra 2003 a prispôbené požiadavkám nariadenia č. 1400/2002.
- 17 Žalobkyniam vo veci samej neboli ponúknuté takéto dohody. Preto podali na nemecké súdy žaloby, v ktorých namietali zákonnosť výpovede dohôd o distribúcii s tvrdením, že k vypovedaniu malo dôjsť až po uplynutí dvojročnej výpovednej lehoty 30. septembra 2004.

- 18 Dňa 26. februára 2004 v odvolacom konaní na Oberlandesgericht München boli tieto žaloby zamietnuté z dôvodu, že zmeny vyplývajúce z prijatia nariadenia č. 1400/2002 vyvolali potrebu reštrukturalizácie distribučnej siete BMW. Podľa tohto súdu obmedzenia hospodárskej súťaže, ktoré až dovtedy boli v súlade s nariadením č. 1475/95, totiž od tejto chvíle predstavovali hlavné obmedzenia v zmysle článku 4 nariadenia č. 1400/2002 tak, že aj bez vypovedania dohôd o distribúcii 30. septembra 2003 všetky ustanovenia obmedzujúce hospodársku súťaž v uvedených dohodách by sa stali od 1. októbra 2003 neplatnými. Ani do 30. septembra 2004 by však BMW nemohla akceptovať dohody o distribúcii neobsahujúce ustanovenia obmedzujúce hospodársku súťaž, ani neexistenciu dohôd o distribúcii, ak by tieto boli podľa vnútroštátneho práva neplatné v celom rozsahu.
- 19 Žalobkyne vo veci samej podali proti týmto rozhodnutiam dovolanie „Revision“ na Bundesgerichtshof.
- 20 Tento súd vo svojich návrhoch na začatie prejudiciálneho konania, poukazujúc na skutočnosť, že podľa úzkej koncepcie založenej na vysvetľujúcej brožúre Komisie k nariadeniam č. 1475/95 a č. 1400/2002 potreba reštrukturalizácie nemôže byť odôvodnená len nadobudnutím účinnosti nariadenia č. 1400/2002, ale hospodárskym vývojom, sa domnieva, že uvedené nadobudnutie účinnosti má nevyhnutne dopad na vnútornú štruktúru systémov distribúcie. V skutočnosti nielen hospodárske, ale aj právne dôvody mohli vyvolať potrebu reštrukturalizácie distribučnej siete. Okrem toho je systém distribúcie štruktúrnou súčasťou uvedenej siete. Napokon nariadenie č. 1400/2002 má za následok potrebu zmeny neurčitého rozsahu, keďže už nestanovuje výnimku až dovtedy rozšírenej kombinácie výlučnej a selektívnej distribúcie. Výrobcovia sa musia rozhodnúť pre jeden z týchto dvoch systémov. V rámci selektívnej distribúcie, ktorá je zvolená takmer vždy, teritoriálne vymedzenie a ochrana územia koncesionárov už nie sú povolené. Okrem toho predaj a servis musia byť oddelené a exkluzivita značky zaniká.

21 Ak však výrobca neprispôsobí svoje dohody alebo ich nevytvorí a neuzavrie nové pred uplynutím prechodného obdobia, všetky ustanovenia obmedzujúce hospodársku súťaž sa stanú podľa článku 81 ES od 1. októbra 2003 neplatnými, keďže časť obmedzení povolených nariadením č. 1475/95 predstavuje hlavné obmedzenia v zmysle článku 4 nariadenia č. 1400/2002, spôsobujúc tak neplatnosť výnimiek všetkých ustanovení obmedzujúcich hospodársku súťaž uvedených dohôd. V rámci distribučnej siete z toho vyplýva dvojaký právny stav, v ktorom distributéri, ktorí nesúhlasia s prispôbením svojich dohôd novému nariadeniu, budú voľnejší. Výrobca nemôže takýto zmatek akceptovať ani na obdobie jedného roku.

22 Za týchto okolností sa vnútroštátny súd dokonca pýta, či otázka zákonnosti výpovede dohôd o distribúcii nie je v skutočnosti bezpredmetná. Podľa vnútroštátneho práva totiž neplatnosť ustanovení obmedzujúcich hospodársku súťaž spôsobuje úplnú neplatnosť predmetných dohôd od 1. októbra 2003. Údaje poskytnuté Komisiou vo vysvetľujúcej brožúre k nariadeniu č. 1400/2002 sú podľa tohto súdu v rozpore s takýmto dôsledkom a vyžadujú reštriktívny výklad článku 4 uvedeného nariadenia.

23 Za týchto okolností Bundesgerichtshof rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky pre každú z vecí, o ktorých rozhoduje:

„1. Má sa článok 5 ods. 3 [prvá veta] [prvá] zarážka [nariadenia č. 1475/95] vykladať tak, že nevyhnutnosť reštrukturalizovať distribučnú sieť ako celok alebo jej podstatnú časť a s tým spojené právo dodávateľa vypovedať v lehote jedného roka dohody uzatvorené s distributérmi, môže tiež vyplývať z toho, že

nadobudnutie účinnosti [nariadenia č. 1400/2002] vyvolalo potrebu zásadných zmien distribučného systému dovedy uskutočňovaného výrobcom a jeho distributérmi, ktorý sa opiera o [nariadenie č. 1475/95] a je ním povolený?

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku, má sa článok 4 [nariadenia č. 1400/2002] vykladať tak, že obmedzenia hospodárskej súťaže obsiahnuté v dohode o predaji motorového vozidla, ktoré podľa tohto nariadenia predstavujú hlavné obmedzenia („čierne doložky“), výnimočne uplynutím prechodného obdobia jedného roka k 30. septembru 2003 v zmysle článku 10 uvedeného nariadenia nemali za následok neplatnosť výnimky zo zákazu stanoveného v článku 81 ods. 1 ES pre všetky ustanovenia dohody obmedzujúce hospodársku súťaž, ak bola predmetná dohoda uzatvorená v čase platnosti [nariadenia č. 1475/95], v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia a bola týmto nariadením vyňatá? Je to tak v každom prípade, pokiaľ neplatnosť podľa práva Spoločenstva všetkých ustanovení dohody, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž, má za následok neplatnosť podľa vnútroštátneho práva dohody o predaji motorového vozidla ako celku?“

- 24 Uznesením predsedu Súdneho dvora z 18. januára 2006 boli veci C-376/05 a C-377/05 spojené na spoločné konanie na účely písomnej časti konania, ústnej časti konania a rozsudku.

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné pripomienky

- 25 BMW vo svojich písomných pripomienkach na Súdnom dvore a na pojednávaní namietala zákonnosť ustanovení článku 5 ods. 2 a 3 nariadenia č. 1475/95 v podstate

z dôvodu, že tieto sú v rozpore s článkom 81 ods. 3 ES jednak najmä preto, že podriaďujú uplatnenie skupinovej výnimky ďalším obmedzeniam hospodárskej súťaže, ktoré nie sú potrebné ani nezvýhodňujú spotrebiteľov, a jednak preto, že sú odôvodnené sociálnym uvažovaním, ktoré nesúvisí s hospodárskou súťažou.

26 Podľa judikatúry Súdneho dvora prislúcha výlučne vnútroštátnemu súdu, aby definoval predmet otázok, ktoré hodlá položiť Súdnemu dvoru. Iba vnútroštátnym súdom, ktoré rozhodujú o spore a ktoré musia niesť zodpovednosť za prijatie súdneho rozhodnutia, totiž prináleží posúdiť s ohľadom na osobitosť každej veci tak nevyhnutnosť prejudiciálneho rozhodnutia pre vyhlásenie ich rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladú Súdnemu dvoru (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. marca 1999, *Castelletti*, C-159/97, Zb. s. I-1597, bod 14, a zo 6. júla 2006, *Kersbergen-Lap a Dams-Schipper*, C-154/05, Zb. s. I-6249, bod 21).

27 Vo svojich návrhoch na začatie prejudiciálneho konania sa vnútroštátny súd pýta len na výklad ustanovení článku 5 ods. 2 a 3 nariadenia č. 1475/95. Neuvádza, že má pochybnosti týkajúce sa platnosti týchto ustanovení, alebo že táto otázka mu bola položená v spore vo veci samej.

28 Za týchto okolností, keďže článok 234 ES nepredstavuje procesný prostriedok, ktorý majú k dispozícii účastníci sporu prebiehajúceho pred vnútroštátnym súdom, Súdny dvor nemôže byť povinný posúdiť platnosť práva Spoločenstva len z dôvodu, že táto otázka mu bola položená v písomných pripomienkach jedného z účastníkov konania (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. júla 2000, *ATB a i.*, C-402/98, Zb. s. I-5501, body 30 a 31, a z 10. januára 2006, *IATA a ELFAA*, C-344/04, Zb. s. I-403, bod 28).

29 Preto, ako Komisia správne uviedla na pojednávaní, nie je potrebné skúmať otázku platnosti ustanovení článku 5 ods. 2 a 3 nariadenia č. 1475/95, ktorú položila BMW.

O prvej otázke

30 Touto otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či nadobudnutie účinnosti nariadenia č. 1400/2002 mohlo vyvolať potrebu reorganizácie celej distribučnej siete dodávateľa alebo jej podstatnej časti v zmysle článku 5 ods. 3 prvého pododseku prvej zarážky nariadenia č. 1475/95, a preto mohlo odôvodniť uplatnenie práva na výpoveď dohody s výpovednou lehotou jeden rok, stanoveného v uvedenom ustanovení.

31 Je potrebné pripomenúť, že v rozsudku zo 7. septembra 2006, Vulcan Silkeborg (C-125/05, Zb. s. I-7637), Súdny dvor už odpovedal na túto otázku, keď rozhodol, že ak nadobudnutie účinnosti nariadenia č. 1400/2002 nevyvolalo samo osebe potrebu reorganizovať distribučnú sieť dodávateľa v zmysle článku 5 ods. 3 prvého pododseku prvej zarážky nariadenia č. 1475/95, uvedené nadobudnutie účinnosti však mohlo v závislosti od konkrétnej organizácie distribučnej siete jednotlivých dodávateľov viesť k potrebe zmien takého významu, že predstavujú skutočnú reorganizáciu uvedenej siete alebo jej podstatnej časti v zmysle tohto ustanovenia.

32 V tejto súvislosti však Súdny dvor v bodoch 59 až 61 uvedeného rozsudku zdôraznil, že hoci nariadenie č. 1400/2002 skutočne zaviedlo podstatné zmeny vo vzťahu k systému skupinovej výnimky zavedenému nariadením č. 1475/95, zmeny, ktoré by mohli dodávatelia urobiť vo svojich dohodách o distribúcii, aby si zaistili, že tieto dohody naďalej patria do rozsahu skupinovej výnimky, mohli vyplývať z jednoduchej

úpravy dohôd platných ku dňu skončenia platnosti uvedeného nariadenia počas prechodného obdobia jedného roku, ktoré stanovil článok 10 nariadenia č. 1400/2002. Taká úprava teda nevyvoláva s ohľadom na platné vnútroštátne právo automaticky potrebu vypovedať uvedené dohody a v každom prípade ani potrebu reorganizácie celej distribučnej siete alebo jej podstatnej časti.

33 Ako už Súdny dvor rozhodol v bode 64 už citovaného rozsudku *Vulcan Silkeborg*, vnútroštátnym súdom alebo rozhodcovským orgánom prislúcha, aby na základe všetkých konkrétnych okolností sporu, ktorý prejednávajú, posúdili, či zmeny vykonané dodávateľom predstavujú v súlade s článkom 5 ods. 3 prvým pododsekom prvou zarážkou nariadenia č. 1475/95 reorganizáciu celku alebo podstatnej časti jeho distribučnej siete a či potrebu jej vykonania vyvolalo nadobudnutie účinnosti nariadenia č. 1400/2002.

34 V tomto ohľade Súdny dvor upresnil v bodoch 29 a 30 toho istého rozsudku, že „reorganizácia celej distribučnej siete alebo jej podstatnej časti“ v zmysle uvedeného článku 5 ods. 3 prvého pododseku prvej zarážky vyžaduje tak z vecného, ako aj z geografického hľadiska výraznú zmenu distribučných štruktúr dotknutého dodávateľa, ktorá sa môže týkať najmä povahy alebo formy týchto štruktúr, ich predmetu, rozdelenia úloh vnútri takých štruktúr, spôsobov dodávania dotknutých výrobkov a služieb, počtu alebo postavenia členov týchto štruktúr, ako aj ich geografického rozsahu.

35 Na rozdiel od toho, čo v prejednávanom prípade uvádzajú žalobkyne vo veci samej, hoci sa nevyžaduje, nie je ani vylúčené, aby takáto reorganizácia vyplývala zo zmeny ustanovení dohody o distribúcii po tom, ako nadobudla účinnosť nová právna úprava výnimky. Súdny dvor okrem toho rozhodol v bode 54 už citovaného rozsudku *Vulcan Silkeborg*, že nariadenie č. 1400/2002 zaviedlo podstatné zmeny vo vzťahu k systému skupinovej výnimky zavedenému nariadením č. 1475/95 tým, že

stanovilo prísnejšie pravidlá v porovnaní s pravidlami zavedenými týmto nariadením pre vyňatie niektorých obmedzení hospodárskej súťaže podliehajúcich zákazu uvedenému v článku 81 ods. 1 ES.

- 36 Pokiaľ ide o podmienku stanovenú v článku 5 ods. 3 prvom pododseku prvej zarážke nariadenia č. 1475/95 týkajúcu sa „potreby“ reorganizácie, Súdny dvor uviedol v bode 37 už citovaného rozsudku Vulcan Silkeborg, že táto podmienka vyžaduje, aby reorganizácia mohla byť prijateľne odôvodniteľná dôvodmi ekonomickej účinnosti založenými na objektívnych interných alebo externých okolnostiach podniku dodávateľa, ktoré by v prípade neuskutočnenia rýchlej reorganizácie distribučnej siete mohli vzhľadom na konkurenčné prostredie, v ktorom pôsobí dodávateľ, narušiť účinnosť existujúcich štruktúr uvedenej siete.
- 37 V rozpore s tým, čo uvádza Komisia, skutočnosť, že dodávateľ sa na základe subjektívneho obchodného hodnotenia situácie svojej distribučnej siete domnieva, že je potrebná jej reorganizácia, teda sama osebe nemôže stačiť na preukázanie potreby takej reorganizácie v zmysle článku 5 ods. 3 prvého pododseku prvej zarážky nariadenia č. 1475/95. Prípadné nepriaznivé ekonomické dôsledky, ktoré by dodávateľ mohol utrpieť v prípade, ak by vypovedal dohodu o distribúcii uplatnením dvojročnej výpovednej lehoty, sú však v tomto ohľade relevantné (rozsudok Vulcan Silkeborg, už citovaný, bod 38).
- 38 Preto je potrebné odpovedať na prvú otázku, že nadobudnutie účinnosti nariadenia č. 1400/2002 nevyvolalo samo osebe potrebu reorganizovať distribučnú sieť dodávateľa v zmysle článku 5 ods. 3 prvého pododseku prvej zarážky nariadenia č. 1475/95. Toto nadobudnutie účinnosti však mohlo v závislosti od konkrétnej organizácie distribučnej siete jednotlivých dodávateľov viesť k potrebe zmien takého významu, že predstavujú skutočnú reorganizáciu uvedenej siete v zmysle tohto ustanovenia. Vnútroštátnym súdom a rozhodcovským orgánom prislúcha, aby na základe všetkých konkrétnych okolností sporu, ktorý prejednávajú, posúdili, či ide o taký prípad.

O druhej otázke

- 39 Touto otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či skutočnosť, že dohoda o distribúcii, ktorá spĺňa podmienky výnimky stanovené nariadením č. 1475/95, obsahuje obmedzenia hospodárskej súťaže zakázané článkom 4 nariadenia č. 1400/2002, zahŕňa nevyhnutne, aby sa po uplynutí prechodného obdobia zakotveného v článku 10 posledného uvedeného nariadenia skupinová výnimka stanovená týmto nariadením nemohla uplatniť na žiadne z obmedzení hospodárskej súťaže obsiahnuté v takejto dohode, najmä pokiaľ by tieto podľa vnútroštátneho práva znamenali úplnú neplatnosť predmetnej dohody.
- 40 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že táto otázka sa týka prípadu, keď výpoveď dohody s jednoročnou výpovednou lehotou podaná po nadobudnutí účinnosti nariadenia č. 1400/2002, ako je výpoveď, ktorú uskutočnila BMW v prejednávacom prípade, bola považovaná za výpoveď v rozpore s článkom 5 ods. 3 prvým pododsekom prvou zarážkou nariadenia č. 1475/95. Podľa vnútroštátneho súdu, ak takáto dohoda, ktorá nebola právoplatne vypovedaná dodávateľom, je podľa vnútroštátneho práva úplne neplatná od 1. októbra 2003, v žiadnom prípade nemôže byť vykonaná v období až do 30. septembra 2004, ako to požadujú žalobkyne vo veci samej. Vnútroštátny súd sa preto pýta, či článok 4 nariadenia č. 1400/2002 nemožno výnimočne vykladať tak, že uvedené ustanovenie v takom prípade neznamená, že sa skupinová výnimka na predmetnú dohodu neuplatní.
- 41 Z odpovede na prvú otázku vyplýva, že nadobudnutie účinnosti nariadenia č. 1400/2002 môže v určitých prípadoch odôvodniť uplatnenie práva vypovedať dohodu v lehote jedného roka stanoveného v článku 5 ods. 3 prvom pododseku prvej zarážky nariadenia č. 1475/95. Ako je však uvedené v bode 38 tohto rozsudku, samotnému vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby na základe všetkých konkrétnych prvkov sporov, ktoré prejednáva, posúdil, či sú podmienky stanovené v poslednom uvedenom ustanovení v predmetných prípadoch splnené.

- 42 Za týchto okolností, pokiaľ nemožno vylúčiť, že výpoveď dohôd v lehote jedného roka, ku ktorej došlo v prejednávacom prípade, nespĺňa tieto podmienky, je na účely poskytnutia vnútroštátnemu súdu všetkých prvkov, ktoré by mu mohli pomôcť rozhodnúť v predloženej veci, potrebné odpovedať tiež na druhú otázku (pozri v tomto zmysle rozsudky z 29. apríla 2004, Weigel, C-387/01, Zb. s. I-4981, bod 44, a z 21. februára 2006, Ritter-Coulais, C-152/03, Zb. s. I-1711, bod 29).
- 43 V tomto ohľade je potrebné pripomenúť, že článok 10 nariadenia č. 1400/2002 smeruje, ako vyplýva aj z odôvodnenia č. 36 uvedeného nariadenia, k zavedeniu prechodného obdobia, aby všetci prevádzkovatelia mali čas na úpravu dohôd, ktoré sú zlučiteľné s nariadením č. 1475/95 a ktoré boli stále v platnosti v deň skončenia platnosti tohto nariadenia. Na tento účel uvedené ustanovenie uvádza, že zákaz vyjadrený v článku 81 ods. 1 ES sa neuplatňuje na uvedené dohody v období od 1. októbra 2002 do 30. septembra 2003.
- 44 Zo samotného znenia článku 10 nariadenia č. 1400/2002 teda zjavne vyplýva, že zákaz vyjadrený v článku 81 ods. 1 ES sa od 1. októbra 2003 uplatňoval na dohody, ktoré neboli upravené tak, aby spĺňali podmienky vyňatia stanovené uvedeným nariadením.
- 45 Z ustanovenia článku 4 ods. 1 prvej vety nariadenia č. 1400/2002 a z odôvodnenia č. 12 tohto nariadenia vyplýva, že výnimka stanovená uvedeným nariadením sa nevzťahuje na dohody, ktoré majú za cieľ aspoň jedno z hlavných obmedzení uvedených v článku 4 ods. 1.
- 46 Na rozdiel od toho, čo naznačuje vnútroštátny súd a uviedli všetci účastníci, ktorí predložili svoje pripomienky, z uvedeného vyplýva, že po uplynutí tohto

prechodného obdobia sa skupinová výnimka stanovená nariadením č. 1400/2002, ako správne uviedol generálny advokát v bode 30 svojich návrhov, neuplatní na dohody, ktoré, hoci boli uzavreté v súlade s nariadením č. 1475/95, mali za cieľ jedno z uvedených hlavných obmedzení.

- ⁴⁷ Pokiaľ dohoda nespĺňa podmienky stanovené právnou úpravou výnimky, ustanovenia v nej obsiahnuté môžu byť zakázané článkom 81 ods. 1 ES, ak sú splnené podmienky uplatnenia tohto ustanovenia a nie sú splnené podmienky vyňatia podľa článku 81 ods. 3 ES.
- ⁴⁸ Dôsledky zákazu zmluvných ustanovení, ktoré nie sú v súlade s článkom 81 ES pre ostatné časti dohody alebo pre ostatné povinnosti, ktoré z nej vyplývajú, však nepatria do rámca práva Spoločenstva. Vnútroštátnemu súdu preto prislúcha, aby na základe uplatniteľného vnútroštátneho práva posúdil rozsah a dôsledky prípadného zákazu určitých ustanovení podľa článku 81 ES pre všetky zmluvné vzťahy (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. decembra 1986, VAG France, 10/86, Zb. s. 4071, body 14 a 15, a z 30. apríla 1998, Cabour, C-230/96, Zb. s. I-2055, bod 51).
- ⁴⁹ Žalobkyne vo veci samej sa však domnievajú, že vzhľadom na prednosť článku 5 nariadenia č. 1475/95, ako aj článkov 4 a 10 nariadenia č. 1400/2002 je potrebné vykladať vnútroštátne právo v súlade s právom Spoločenstva tak, aby zákaz ustanovení dohody obmedzujúcich hospodársku súťaž nespôsobil automaticky neplatnosť dohody ako celku. Podľa nich takýto dôsledok možno brať do úvahy len vtedy, ak distributér bez závažného dôvodu odmietol zmluvné ustanovenia navrhnuté dodávateľom na účely prispôsobenia sa zmenám právneho stavu.

- 50 Toto tvrdenie nemôže byť prijaté. Pokiaľ má dohoda za cieľ jedno z hlavných obmedzení uvedených v článku 4 nariadenia č. 1400/2002, nie je v rozpore s právom Spoločenstva, aby zákaz obmedzujúcich zmluvných ustanovení spôsobil podľa vnútroštátneho práva neplatnosť dohody ako celku, keďže uvedené ustanovenie má jednak za cieľ, ako vyplýva z odôvodnenia č. 12 predmetného nariadenia, najzávažnejšie obmedzenia hospodárskej súťaže v dotknutom sektore a jednak samotné stanovuje nemožnosť uplatnenia skupinovej výnimky na dohodu ako celok.
- 51 Preto je vhodné odpovedať na druhú otázku, že článok 4 nariadenia č. 1400/2002 je potrebné vykladať v tom zmysle, že po uplynutí prechodného obdobia zakotveného v článku 10 tohto nariadenia sa skupinová výnimka stanovená uvedeným nariadením nemohla uplatniť na dohody spĺňajúce podmienky skupinovej výnimky stanovenej v nariadení č. 1475/95, ktoré mali za cieľ aspoň jedno z hlavných obmedzení uvedených v predmetnom článku 4, takže zmluvné ustanovenia obmedzujúce hospodársku súťaž obsiahnuté v týchto dohodách mohli byť zakázané článkom 81 ods. 1 ES, ak neboli splnené podmienky vyňatia podľa článku 81 ods. 3 ES.

O trovách

- 52 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. Nadobudnutie účinnosti nariadenia Komisie (ES) č. 1400/2002 z 31. júla 2002 o uplatňovaní článku 81 ods. 3 Zmluvy na niektoré kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov v sektore motorových vozidiel nevyvolalo samo osebe potrebu reorganizovať distribučnú sieť dodávateľa v zmysle článku 5 ods. 3 prvého pododseku prvej zarážky nariadenia Komisie (ES) č. 1475/95 z 28. júna 1995 o uplatňovaní článku [81] ods. 3 Zmluvy na kategórie dohôd o distribúcii a servise motorových vozidiel [*neoficiálny preklad*]. Toto nadobudnutie účinnosti však mohlo v závislosti od konkrétnej organizácie distribučnej siete jednotlivých dodávateľov viesť k potrebe zmien takého významu, že predstavujú skutočnú reorganizáciu uvedenej siete v zmysle tohto ustanovenia. Vnútroštátnym súdom a rozhodcovským orgánom prislúcha, aby na základe všetkých konkrétnych okolností sporu, ktorý prejednávajú, posúdili, či ide o taký prípad.
2. Článok 4 nariadenia č. 1400/2002 je potrebné vykladať v tom zmysle, že po uplynutí prechodného obdobia zakotveného v článku 10 tohto nariadenia sa skupinová výnimka stanovená uvedeným nariadením nemohla uplatniť na dohody spĺňajúce podmienky skupinovej výnimky stanovenej v nariadení č. 1475/95, ktoré mali za cieľ aspoň jedno z hlavných obmedzení uvedených v predmetnom článku 4, takže zmluvné ustanovenia obmedzujúce hospodársku súťaž obsiahnuté v týchto dohodách mohli byť zakázané článkom 81 ods. 1 ES, ak neboli splnené podmienky vyňatia podľa článku 81 ods. 3 ES.

Podpisy